

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

V. Variæ species obiecti formalis, & materialis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

ut totum animal quoad omnes eius formalitates in homine formaliter claudatur, etsi è diuerso totus homo in animali formaliter non reperiatur. Alia distinctio inadæquata est, ea munere cuius vnus conceptus aliquatenus parte, seu formalitate ab alio differt, & aliquatenus cum eo conuenit, neuter tamen totus in alium penetrat deue eius ratione formali est: atque hæc inadæquata distinctio inferiorum abunde est, vt ea rationem superiorem rectè, & contentaneè dispeſcant: nisi enim hoc pacto non distinguuntur cognitum, & amatum; & tamen rationem communem concreti intentionalis, & extrinseci rectè diuidunt: nisi etiam eo modo non distinguuntur album, & dulce; & nihilominus quale in communi sibi proximum optimè dissepant: mille alia, sed his similia. Porro obiectum formale, & materiale, quorum causa hæc exempla adducta sunt, & plura possent adduci, ita quidem distinguuntur inadæquate, vt re cognita, vel amata tenus conueniant, & actu tenus differant, tamen neutrum se toto, & quoad eius vtramque partem in alio claudatur, ac formaliter imbibatur: quare obrem hæc distinctio sufficit, vt obiectum in communi ambo optima ratione diuidant.

C A P V T V.

Varia species obiecti formalis, & materialis.

38 **O** Biectum formale subdiuiditur, in formale quod, & quo, seu, quod perinde est, in obiectum formale præcisè, & rationem formalem obiecti. Obiectum formale quod, est quod ratione sui, siue propter se secundo tamen attingitur. Obiectum formale quo est quod ratione sui, seu propter se primò attingitur: attingi autem propter se secundo est ita obiectum attingi, vt præsupponat aliud prædicatum ratione distinctum, beneficio cuius attingatur: attingi propter se primo est ita obiectum attingi, vt non præsupponat tale prædicatum, ratione cuius attingatur, sed potius ipsum sit ratio, qua attingantur alia. Ex. c. candor est obiectum formale quod meæ visionis, quia præsupponit rationem coloris, aut visibilis à se distinctam, & se priorem, ratione cuius videtur: visibilitas autem, vel color est obiectum formale quo, vel ratio formalis obiecti, quia aliud, quo videatur implicite, aut explicite minime præexigit, sed potius, vt videantur inferiorum colorum differentiæ, præexigitur. Porro aliud est colorem, aut visibile esse prius candore, aliud meam visionem coloris esse priorem visione candoris: illud prius tantum asserimus, & plane verissimum est; valet enim consequentia à candore ad colorem, & visibile; non autem retrorsum, & è conuerso, in qua irreciproca consequentia prioritas logica, qua de agitur, consistit: hoc posterius nequaquam firmamus, neque ad veritatem accedit; hæc enim mea visio candoris, & hæc eadem mea visio coloris mutuo conuertuntur, & ab altera ad alteram consequentia tenet. Cæterum sicut color candore logicè prior est, ita visio coloris vt sic, & in abstracto sumpta visione candoris antiquior, priorve est, & horum vnum verum esse ex alterius veritate consequitur, neque præterea aliud ad nostram duplicis obiecti finitionem necessariū est.

39 Obiectum formale quo, siue ratio formalis obiecti, alia est ratio formalis obiecti vt res, & formalis ob-

iecti vt obiectum, siue quod perinde est, alia est ratio formalis sub qua, & alia formalis qua. Ratio formalis qua, siue obiecti vt res cuiusmodi est color explicite attingitur, ratio formalis sub qua, siue obiecti vt obiectum, qualis est visibilitas implicite duntaxat, non vero explicite attingitur. Hanc rationem discriminis attingit B. Tho. 1. p. q. 16. art. 3. ad 3. ibi enim ait cum intelligitur ens, non hoc ipso verum, siue intelligibile explicite intelligi. En eius verba: *Et est simile, sicut si comparemus intelligibile ad ens: non enim potest intelligi ens, quin ens sit intelligibile, sed tamen potest intelligi ens ita quod non intelligatur eius intelligibilitas: & similiter ens est verum: non tamen intelligendo ens intelligitur verum.* Rursus 2. ratio formalis sub qua, siue obiecti vt obiectum per ordinem ad actum vitalem quo attingi potest definitur, & explicatur; vt cognoscibilitas, seu scibilitas per ordinem ad cognitionem, & scientiam. Ratio formalis qua, siue obiecti vt res per ordinem ad alia prædicata longe diuersa, veluti homo per ordinem ad sensiones, & discursus. Ratio formalis qua siue obiecti vt res habet differentias reales, & physicas, quibus contrahitur, at ratio formalis sub qua, siue obiecti vt obiectum per differentias intentionales contrahi postulat: etenim qualitas vt passibilis, siue materialis est dicitur ratio formalis qua, siue obiecti vt res, vt vero sensibilibis est ratio formalis sub qua, siue obiecti vt obiectum: Alia autem sunt differentiæ qualitatis, vt passibilis est, & vt sensibilibis est; illa per odorem, sonum, colorem, &c. hæc per visibile, audibile, odorabile contrahitur: quæ omnia per quam acutè explicat Caiet. 1. part. quaest. 1. art. 3. parum ab initio.

40 Obiectum formale quod aliud est intrinsecum, siue proximum, quod intrinsecè, & immediatè actum vitalem terminat, eique obicitur, quales sunt præmissæ obiectuæ respectu formalium, aliud extrinsecum, siue remotum, ad quod solum mediatè, & extrinsecè actus vitalis terminatur, scilicet medio alio actu à quo originem ducat, veluti præmissæ obiectuæ respectu conclusionis formalis ad eas non nisi mediatè terminatæ. Porro circa hanc subdiuisionem illud dubitari potest, in quo differat obiectum formale quod extrinsecum à ratione formali obiecti: siquidem præexigitur vt necessarium ad hoc vt aliud ratione illius cognoscatur, in quo nos conceptum rationis formalis obiecti collocasse videmur.

Respondeo: si de ratione formali obiecti, vt obiectum est, siue de ratione formali sub qua sermo sit, obiectum formale quod extrinsecum ab ea tripliciter differt: primò quia obiectum formale quod extrinsecum per actum vitalem explicite attingitur: secundò quia per ordinem ad prædicta realia, & physica definitur: tertio quia per differentias physicas, & reales contrahi postulat, vt videre est in syllogismo quo ab homine ad eius definitionem arguitur, ac de Petro v. g. eò quod homo sit, esse animal rationale concluditur. At illis tribus ratio formalis destituitur vt ex dictis nuper constat. Sin autem sermo sit de ratione formali qua nuncupata, siue de ratione formali obiecti vt res est, sanè obiectum formale quod extrinsecum multifariam ab ea differt: primò quoniam ratio formalis qua cum obiecto formali quod, velut ratio superior cum inferiori comparatur, vt in colore respectu candoris visitur: at obiectum formale extrinsecum cum formali intrinsecum non contèditur tanquam superius cum inferiori, vt cum arguitur ab vno inferiori & singulari ad aliud etià singulare, & ex eo quod Socrates sit homo, eum esse animal rationale, aut è diuerso colligitur: 2. quoniam cognitio obiecti formalis extrinseci multoties distincta est

est à cognitione obiecti formalis intrinseci, eaque prior, cum altera ab altera originem ducat: at vero cognitio obiecti formalis quod, à cognitione obiecti formalis quo, siue rationis formalis indistincta est; haud enim est alia visio, qua colorem, & alia qua candorem conspicio: vnde etiam fit, vt neutra cognitio altera prior esse queat, aut posterior: demum tertio, quia attingentia obiecti formalis quod, & rationis formalis in singulari sumptæ conuertibiles sunt, vt superius vidimus: sed attingentia obiecti formalis intrinseci, & extrinseci non debent conuerti, propter id quod præmissa sine conclusione reperiri possint, quanquam non è conuerso. En quanto discrimine dissident inter quæ aliqui nihil interesse existimabant.

41

Superest, vt qui obiectum formale pluri fariam dissecuimus, obiectum materiale omnino indiuisum haud relinquamus. Illud ergo diduci solet in materiale proximum, quod immediatè, & intrinsecè attingitur, tamen non ratione sui, sed alterius motui, & materiale remotum, quod immediatè, & intrinsecè non attingitur, sed tamen attingi dicitur, duntaxat quoniam aliquod eius accidens attingitur, vt cum paries videri dicitur, propterea quod eius albedo conspiciatur. Quanta proprietate obiectum materiale remotum sit obiectum inter authores non omnino consonat. P. Hurtadus disp. 1. Log. sect. 1. censet, obiectum materiale remotum non nisi improprie obiectum nuncupari, eò quod variato obiecto hoc eius attingentia non varietur, sed eadem persistat, vt cernere est in eucharisticis accidentibus, quorum sensus, & experimentum idem prorsus est ante, & post consecrationem, quando panis substantia euanesceat. Parum tamen, aut nihil premit hoc argumentum: quod enim variato obiecto remoto, actus idem, & inuariatus persistat, id tantum concludit, obiectum remotum esse contingenter, & non necessario obiectum: quod autem contingenter tale est proprie quidem tale esse potest, Deus enim, licet contingenter, proprie tamen amatur à nobis: tum etiam quia volitio libera Dei variato obiecto creato inuariata, & simpliciter immutata perseverat, cum Deus mutationis omnis incapax sit, & tamen existentiam creaturæ veluti obiectum proprie tale sibi præfigit, eamque proprie velle dicitur: similiter ergo, quamuis attingentia obiecti remoti eo variato non varietur, adhuc obiectum remotum proprie obiectum dici merebitur.

42

Alij diuersam sententiam tutantur, & obiectum remotum semper dicendum proprie obiectum censent: quoniam causa remota hoc ipso est proprie causa, & ignis v.g. interuentu caloris sibi inherens lignum calefaciens, illud proprie calefacit; quod etiam facit commune, ac receptum axioma, *causa causæ est causa causati*: quidni ergo obiectum remotum, mediatumque proprie sit obiectum? Sed neque hoc argumentum vrget: falso enim assumitur, causam remotam proprie causam esse, ignemve mediatè calefacientem proprie tamen calorem alicubi operari: eque nãque huius doctrinæ probatio: certè nulla: axioma quidem hoc tantum concludit, causam causæ esse etiã causam causati, haud tamen tanta proprietate eam producere causatũ quanta causã producit: sic amor finis necessaria ratione est amor mediorum, sed aliter, & aliter: illius enim est intentio, horum electio: illius amor intensior, ac maior, horum minor, vt potest propter illum: illius denique explicitus, & formalis, & horum fortassis solum implicitus, & virtualis. Sufficiens est eius doctrinæ

improbatio nullam illius probationem afferri, sed statim positio, vt aiunt, argumento improbabatur.

43

Nonnulli, vt litem hanc disceptent, distinguendum putant, aiuntque; quando obiectum remotum immediatè non potest attingi per actum eiusdem generis rationis, tum proprie obiecti, quo pacto paries proprie videri dicitur, seu esse obiectum visionis, quoniam visio ad substantiam parietis transmitti nequit: at vero quando obiectum materiale remotum immediatè respici potest per eundem similemve actum, tum eius obiectum proprie dici non posse; qua ratione albedine cognita, non propterea censor eius subiectum cognoscere, quin potius illud multoties ignoro; quia cognitio mea immediatè respicere potest subiectum albedinis, vnde huius solius cognitio haud illud proprie cognitum denominat. Item quamuis quis alterius nobilitatem, speciemve amet, eique inuideat ac sibi desideret, non idcirco eius personam amare censetur, quin etiam fieri potest, vt eam odio prosequatur, nimirum quia amor in ipsam personam ferri potest, & solet idque immediatè, & proximè. Hæc tamen distinctio mihi haud omnino placet: namque causa remota semper impropria est, vt latius exposui in physica, & mox strictius ostendam; & tamen aliquando effectum remotum immediatè producere posset, vt cernere est in igne, qui calorem in ligno mediatè productum in semetipso produceret, si causæ primæ (cuius est determinare indiuiduatione effectuum) id libuisset: aliquando vero eum immediatè producere effectum remotum repugnat, vt videre est in aqua calida calorem, quem immediatè, & proximè operari non valet, mediatè tamen manui, aut alteri rei imprimere: non obstante ergo simili discrimine quod elucet in modo, quo obiectum remotum attingi potest, semper nihilominus erit improprium obiectum. Præterea locutiones in contrarium adductæ parum habent momenti: qui namque albedinem cognoscit hoc ipso subiectum, quod est album, dignoscit saltem genericè tamen non specificè, anve lignum v. g. aut lapis sit id, quod ei qualitati subiacer. Is etiam, cui alterius nobilitas speciefve præcisè sumpta complacet, animoque recurat, haud dubiè talem amare censetur, nisi contrarius, potentiorve affectus inuidiæ, odiue eiusmodi denominationem intercipiat: si ergo modus loquendi in argumentum assumatur nihil erit, quo se aduersarij tueantur. Quod etiam aliter suadeo, ac ni fallor persuadeo: ipsi enim, & quidem satis consentaneè ad sua principia, dicunt, hominem v. g. proprie, & simpliciter tangi, quando in suis accidentibus quantitate scilicet, & qualitate tangitur; & tamen licet eius vestes tangantur, hoc ipso tangi communiter dicitur, ac censetur. Pleni sunt libri sacri, & etiam profani eiusmodi loquutione. Modo sufficiat locus ille Lucæ c. 8. vbi mulier fluxus sanguinis laborans dicitur Christum tetigisse, cum tamen eius solam vestem attigisset: en verba: *Accessit retro, & tetigit simbriam vestimenti eius: & confestim stetit fluxus sanguinis eius, & ait Iesus, quis est, qui me tetigit: ac paulo infra, & dixit Iesus tetigit me aliquis, nam ego nonni virtutem de me exiisse.* Quamuis ergo aliquid remote attingatur, possitque immediatè attingi, hoc tamen non obstante attingi dicitur, ac censetur, ac proinde modus loquendi, quo potissimum innituntur aduersarij, eis neutiquam fauet.

Inter has sententias quæ primo loco adductæ est mihi magis probatur, et si eius fundamentum improbaui,

44

probauerim, alioque vtendum arbitrer: quod ita iacio: cognoscere, siue amare mediata non est proprie cognoscere, aut amare: ergo etiam cognosci, & amari mediata haud erit proprie cognosci, aut amari: cum ergo esse obiectum sit cognosci, & amari, profecto obiectum remotum propriam rationem obiecti minime sortietur. Antecedens, vnde reliqua rite sequuntur, hunc in modum suadet, Deus mediate amat malum, medio scilicet libero arbitrio nostro, quod voluit, & creauit, & tamen proprie malum non amat. Item Deus mediate cognoscit falsum, medio videlicet intellectu nostro multoties falso, & tamen proprie, ac simpliciter non fallitur, nec, quod perinde est, falsum pro vt tale cognoscit affirmatue: cognoscere ergo, aut amare mediate, nisi improprie denominationes non sunt, si absolute, & sine illa restrictione sumantur. Confirmatur: quoniam causa remota nunquam non improprie causa est, vt in physica late ostendi; & quidem alias Deus esset proprie causa moralis peccati, est enim causa moralis mediata, seu remota peccati, cum sit causa moralis nostri liberi arbitrij, quod moraliter malum, ac peccatum operatur: pari ergo modo obiectum materiale remotum actus eius obiectum, nisi improprie non erit.

CAPVT VI.

Aliqua de obiecto formali, & materiali notationes.

Notandum primo, aduersus P. Rodericum disp. 1. Log. sect. 1. antequam res actu, vt aiunt, propter se, vel propter aliud cognoscatur, aut ametur, eam dici debere obiectum formale, aut materiale radicaliter: hoc enim pacto esse obiectum formale, aut materiale nihil aliud est, quam posse cognosci vel amari sui, aut alterius gratia; hoc namque vocola illa *radicaliter* denotat. Res autem quaevis antequam actu cognoscatur sui, aut alterius ergo, potest ita cognosci, vel amari. Obiicies tamen ex P. Roderico vbi supra, hominem hoc tantum ipso, quod possit esse albus fore radicaliter album, quod tamen absurdum videtur. Respondeo concessa sequela, & negata consequentis absurditate, cuius probationem desidero. Obiicies iterum ferme ex eodem bonitas obiectiua rei suapte natura est indifferens, vt ratione sui, vel ratione alterius expectatur nec magis priori modo, quam posteriori expectari postulat: indifferens igitur est, vt sit obiectum formale, aut solum materiale formaliter. Proinde radicaliter non est obiectum formale, aut materiale, sed ab utroque praescindit: quemadmodum, quia animal a rationali, & irrationali praescindit, & ad vtrumque indifferens est, nec radicaliter rationale est, alias per irrationale contrahi non posset, nec radicaliter irrationale, alias per rationale determinari nequirer.

Occurrendum tamen huic obiectioni hoc modo: aliud est, bonitatem, aut veritatem obiectiuam esse obiectum formale radicale, potius quam materiale, vel e conuerso: aliud eam ex aequo, ac simul esse vtrumque obiectum radicaliter, siue in actu primo: illud prius falsum esse persuadet obiectio, neque de mente nostra, aut fortassis etiam aliquorum aduersariorum est: hoc posterius a nobis assertum est, & veritati consonum esse haud aegre probatur. Tum quia, vt superius vidimus idem

respectu diuerforum, & quod plus est, respectu eiusdem est obiectum formale, & materiale etiam in actu secundo: a fortiori ergo idem erit obiectum formale, & materiale radicaliter, & in actu primo; veluti quia idem simul audiri, & conspici potest, simul etiam visibile, & audibile est, & quia idem simul intelligitur, & amatur, simul etiam intelligibile, & amabile est. Tum etiam quia esto eiusmodi obiecta formaliter sumpta oppositionem, & impossibilitatem haberent, tamen radicaliter usurpata ea destituuntur, non aliter ac eadem res simul amabilis, & detestabilis est, cum tamen simul amori, & detestationi, siue odio esse nequeat; eademque veritas simul affirmabilis, & negabilis est, cum tamen simul affirmari, & negari non possit: aliud enim est similtas potestatis ad affirmationem, & negationem; amorem, & odium, & potestas similtatis vtriusque; hac impossibilis, illa possibilis est.

Notandum secundo, aduersus alios, denominationem obiecti formalis, aut materialis radicaliter sumpti esse aliquatenus intrinsecam, etsi non penes formam, quia fortassis forma denominans aliquid cognoscibile, aut amabile propter se, aut propter aliud, siue quod perinde est obiectum formale, aut materiale radicaliter, est solum cognitio, & amor in potentia, adeoque est forma omnino extrinseca vt in praesentiarum disputandi gratia permitto; at saltem ratione subiecti. Probatur haec doctrina: quoniam omnis denominatio conueniens alicui rei, deque ea praedicabilis ei est intrinseca ratione subiecti, licet non ratione formae, si enim ea denominatio praedicatur de re, ergo cum ea identificatur, adeoque ei intrinseca est: esse namque idem, est reuera esse intrinsecum; imò nil magis intrinsecum, quam quod idem. At esse radicaliter obiectum formale, aut materiale, siue cognoscibile, vel amabile est denominatio quae de re ipsa praedicatur, eique conuenit: ei ergo quodammodo intrinseca non esse nequit. Item esse obiectum formale, aut materiale radicaliter v. g. esse cognoscibile propter se non est sola cognitio possibilis: ergo insuper est res ipsa cognoscibilis: huic ergo totalis denominatio eadem, adeoque intrinseca quadatenus est. Rursus tertio: etsi non omnis denominatio esset aliquomodo, & salte subiecto tenus huic intrinseca, etsi inquam, hoc quod omnes scriptores, quos viderim verum censeunt verum tamen non esset, ceterum de denominatione obiecti radicalis, eam quodammodo intrinsecam esse nescio qui negari posset: esse enim obiectum radicaliter est esse in radice ipsius rei, adeoque intrinsece obiectum, vt vim eius vocola *radicaliter* pendenti constabit.

Contrarium tamen aliqui Neoterici tenent, atque ita argumentantur: quando ager salutem exoptat, aut effera patens prole beari desiderat, nec saluti, nec proli praedicatum aliquod intrinsecum inexistit; & tamen tunc sunt obiectum formale, aut materiale radicaliter, siue in potentia, cum ab actu ad potentiam consequentia valeat: quod igitur sint obiectum formale, aut materiale radicaliter a praedicato aliquo intrinseco non habent, siue, quod proinde est, eis intrinsecus non aduenit. Assumptum probatur: quoniam salus, & proles quoad solam cognitionem, & complacentiam, quas terminant, existunt, sed cognitio, & complacentia eis non sunt intrinseca, sed potius omnino extrinseca. Nec valet, siquis possibilitatem existendi eis intrinsecam asserat. Tum quia etiam